

PROF. DR HAB.INŻ.ARCH MATEUSZ GYURKOVICH
KATEDRA URBANISTYKI I ARCHITEKTURY STRUKTUR MIEJSKICH
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ IM. TADEUSZA KOŚCIŁYSZKI
ADRES: UL. PODCHORAŻYCH 1, 30-383 KRAKÓW, TEL. +48(12)628 24 30, KOM.

RECENZJA

Osiągnięć naukowych, twórczych, dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak, w tym wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe monografii pt.: „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”, w postępowaniu o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka, prowadzonym w Politechnice Warszawskiej

1. Podstawa opracowania

- 1.1. Zlecenie Przewodniczącej Rady Naukowej Dyscypliny Architektura i Urbanistyka Politechniki Warszawskiej, Pani prof. dr hab. inż. arch. Krystyny Solarek, na opracowanie recenzji osiągnięć naukowych Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak, ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka z dnia 01.08.2022 (wpłynęło 03.08.2022)
- 1.2. Kopia uchwały nr 283/II/2022 Rady Naukowej Dyscypliny Architektura i Urbanistyka Politechniki Warszawskiej z dnia 12.07.2022 r.
- 1.3. Ustawa *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z dn. 30.08.2018 z późn. zmianami) wraz ze stosownymi rozporządzeniami
- 1.4. Materiały informacyjne zamieszczone na stronie internetowej Rady Doskonałości Naukowej - <https://www.rdn.gov.pl/postepowanie-habilitacyjne.html> (dostęp 05.09.2022)
- 1.5. Wskazana jako główne osiągnięcie naukowe monografia: Monika Maria Cysek-Pawlak „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”, Monografie Politechniki Łódzkiej, Łódź 2022
- 1.6. Materiały dostarczone przez Kandydatkę (w formie wydrukowanej i elektronicznej), w tym:
 - Kopia wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego z dn. 18.03.2022

- Dane wnioskodawcy
- Kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora
- Autoreferat
- Wykaz osiągnięć naukowych i artystycznych
- Oświadczenia o wkładzie w wieloautorskie publikacje
- Kopie opublikowanych artykułów naukowych (i rozdziałów w monografiach naukowych) pełne teksty
- Inne potwierdzenia dokonań naukowych i artystycznych
- Wybrane projekty – ilustracje osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych

I. Informacja o spełnieniu przez Kandydatkę formalnych warunków określonych przez ustawodawcę dla osób ubiegających się o przyznanie stopnia doktora habilitowanego

Pani dr inż. arch. Monika Cysek-Pawlak jest absolwentką kierunku architektura i urbanistyka Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej oraz Ecole Nationale Supérieure d'Architecture et de Paysage de Lille z 2010 roku, gdzie uzyskała podwójny, polsko-francuski dyplom magistra inżyniera architekta. Studia trzeciego stopnia odbyła w formule podwójnego polsko-francuskiego doktoratu, realizowanego w Université de Lyon 2 we współpracy z Université de Lille 1 Ecole Nationale Supérieure d'Architecture et de Paysage de Lille oraz w Wydziale Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej. W tym czasie była wykonawczynią grantu pt.: *„Urbanistyka a la Française. 1000 lat doświadczeń i innowacji. Dopełnienie obrazu”*. W lipcu 2014 roku uzyskała w Politechnice Łódzkiej stopień doktora nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka za rozprawę doktorską pt.: *„Od miasta przemysłowego do metropolii. Strategia rozwoju, kształtowanie wizerunku oraz ochrona dziedzictwa: analiza porównawcza zespołów miejskich Lille i Łodzi / De la ville industrielle a la metropole. Strategie, renouvellement de l'image et valorisation du patrimoine: le cas de Lille et Lodz”* wykonaną pod kierunkiem trzech promotorów- prof. Didier Paris, prof. Philippe Louget oraz prof. dr hab.inż.arch. Krzysztofa Pawłowskiego. Równocześnie za tę samą rozprawę uzyskała w lipcu 2014 roku w Université de Lille 1 „Le diplome national de docteur en Amenagement et Urbanisme”. W *Autoreferacie* (załącznik 2) Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak deklaruje, że jej rozprawa doktorska uzyskała wyróżnienie, nie przedstawiając żadnego dokumentu potwierdzającego ten

fakt. Jednak ze względu na uzyskanie równoważnych stopni doktora w Polsce (w dyscyplinie architektura i urbanistyka) i we Francji (w dyscyplinie urbanistyka i gospodarka przestrzenna) recenzent stwierdza spełnienie przez Kandydatkę z nawiązką wymogu Art.219 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, dotyczącego posiadania przez nią stopnia doktora. Od 2014 roku Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak pracuje na stanowisku adiunkta w Zakładzie Projektowania Urbanistycznego Instytutu Architektury i Urbanistyki Wydziału Architektury, Budownictwa i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej. Z zamieszczonych w dokumentacji Kandydatki informacji nie wynika, aby ubiegała się ona dotychczas o przyznanie stopnia doktora habilitowanego.

II. Ocena części formalnej wniosku i przedstawionych w nim informacji o dorobku naukowym, twórczym, dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzatorskim Kandydatki

1. Dorobek naukowy

Załączony do wniosku wykaz osiągnięć naukowych Kandydatki (załącznik 3. *Wykaz osiągnięć naukowych i artystycznych*) obejmuje łącznie 23 publikacje, z czego 20 pozycji opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych, w tym:

- 1 autorski rozdział w recenzowanej monografii naukowej (wydanej w Barcelonie w wersji elektronicznej w *open access*)
- 9 artykułów autorskich i 6 artykułów współautorskich w czasopismach naukowych krajowych i zagranicznych, w tym wysoko punktowanych wg. obecnej listy MNiE (najbardziej znaczące z nich to: *Land Use Policy, Cities, Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability, Housing Environment, European Spatial Research & Policy, Space & Form*). 8 z nich stanowi powiązany tematycznie cykl, związany z głównym nurtem badań Kandydatki. Potwierdzony w załączonych do wniosku oświadczeniach udział autorski dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak w opublikowane wspólnie z innymi naukowcami artykuły wynosi odpowiednio: 90%, 70%, 50%, 40%, 25%, 10%. W znaczącej większości był on więc znaczący- większy niż udział każdego z pozostałych współautorów, w jednym przypadku równoważny, a w zaledwie jednym mniejszy niż wkład każdego z pozostałych współautorów.

- 3 współautorskie publikacje w recenzowanych zagranicznych materiałach pokonferencyjnych indeksowanych w bazach Scopus i Web of Science (potwierdzony załączonymi oświadczeniami udział autorski Kandydatki równoważny z udziałem pozostałych autorów wynosi odpowiednio: 50%, 50% i 33%)
- 1 monografię autorską przedstawioną do oceny jako główne osiągnięcie naukowe: Monika Maria Cysek-Pawlak „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”, Monografie Politechniki Łódzkiej, Łódź 2022 (80 pkt. wg. listy MNiE), która zostanie omówiona szczegółowo w dalszej części recenzji

Kandydatka nie załączyła do wniosku pełnych danych bibliometrycznych dotyczących ww. publikacji. Podaje sumę punktów wg. scalonego wykazu czasopism MNiE z 2021 roku, w oparciu o bazę Scopus : 420. Dwa spośród współautorskich artykułów Kandydatki opublikowano w czasopismach posiadających Impact Factor : Land Use Policy (IF= 6.189) oraz Cities (IF=5.835). Kandydatka we wniosku deklaruje IF=11,233, a także liczbę cytowań (bez autocytowań) jako 9, a h indeks=2 wg. bazy Scopus. Dane te nie oddają pełnego, bogatego dorobku naukowego Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak. Według kontroli przeprowadzonej przez recenzenta w dniu 11.09.2022 roku, w bazie *Google Scholar*, publikacje autorskie i współautorskie Kandydatki (opublikowane po uzyskaniu przez Nią stopnia doktora), posiadają 54 cytowania, a h-indeks =4, podczas gdy w bazie *Scopus* widnieje 6 publikacji Kandydatki (5 współautorskich), cytowanych 16 razy, a wartość indeksu h=2. Dla dyscypliny architektura i urbanistyka i dla obecnego etapu rozwoju kariery naukowej Kandydatki, dane te należy uznać za całkowicie zadowalające.

Wszystkie ww. publikacje a także 3 sprzed uzyskania stopnia doktora, łącznie 22 pozycje, Pani dr inż. arch. Monika Cysek-Pawlak załączyła do wniosku w formie komputerowego wydruku/skanu z oryginału (załącznik 6. *Artykuły naukowe-pełne teksty*). Nie zostały one uszeregowane ani w porządku chronologicznym, ani też w kolejności zgodnej z zestawieniem przedstawionym w załączniku 3. *Wykaz osiągnięć naukowych i artystycznych*, co nieco utrudnia prześledzenie rozwoju naukowego Kandydatki w okresie ostatnich ośmiu lat (od obrony rozprawy doktorskiej). W załączniku 2. *Autoreferat*, Kandydatka pokrótce przedstawia każdą z 8 publikacji, tworzących tematycznie

powiązany z jej głównym osiągnięciem naukowym cykl. Dodatkowo charakteryzuje pozostałe pozycje przedstawione do oceny w ramach wniosku, o nieco odmiennej od głównego cyklu artykułów tematyce.

Z lektury publikacji autorskich i współautorskich Pani dr inż. arch. Moniki Cysek-Pawlak wyłania się obraz rzetelnego naukowca, który umie pracować zarówno samodzielnie, jak i w zespołach. Efekty publikacyjne przekonują, że potrafi także takimi zespołami kierować, co jest ważnym rysem kandydata do stopnia doktora habilitowanego.

Zainteresowania badawcze Kandydatki koncentrują się wokół problematyki urbanistycznej: ewolucji, degradacji i współczesnych przekształceń obszarów miejskich. Szczególne miejsce zajmują w nich, kontynuowane od czasów pracy nad doktoratem badania nad degradacją i rewitalizacją obszarów przemysłowych. Naturalnym polem badawczym dla Kandydatki jest miasto Łódź, z którym związana jest (przynajmniej) od czasu studiów magisterskich i doktorskich. Prowadzi także badania *in situ* nad miastami francuskimi i niemieckimi, co poświadczają liczne staże naukowe i naukowo-dydaktyczne w renomowanych instytucjach naukowych (Paryż, Lille, Lyon, Darmstadt) - patrz załącznik 8. *Inne potwierdzenia dokonań naukowych i artystycznych*. Bogata literatura przedmiotu, umieszczona w bibliografii każdej z opublikowanych w formie artykułu lub rozdziału pozycji, nie pozostawia wątpliwości co do wysokiego poziomu wiedzy i erudycji Kandydatki.

Kandydatka legitymuje się także osiągnięciami związanymi w udziale w projektach badawczych, w tym międzynarodowych oraz zagranicznych stażach naukowych (uczestnictwo w jednym projekcie badawczym jako wykonawca, kierownictwo w dwóch projektach badawczych- w tym kierownictwo zespołu z PŁ w projekcie międzynarodowym). Po podjęciu pracy na stanowisku adiunkta w Politechnice Łódzkiej w 2014 roku, otrzymała stypendia badawcze od rządu francuskiego na staże naukowe, które czterokrotnie odbyła w renomowanych instytucjach badawczych we Francji. Jeden z wyjazdów odbyła w ramach kierowanego przez nią grantu (nr. WBAS/MN/7/2018) pt. „*Zróżnicowana zabudowa mieszkaniowa jako zasada Nowego Urbanizmu w procesie rewitalizacji*”, finansowanego przez Fundusz Młodych Naukowców Politechniki Łódzkiej. Owocem tych projektów były ww. publikacje naukowe. Obecnie jest kierownikiem zespołu naukowców z Politechniki Łódzkiej w ramach interdyscyplinarnego projektu polsko-norweskiego POLNOR 2019 pt.: „*Enhancing the user uptake of Land Cover/Land*

Use information derived from the integration of Copernicus services and national databases InCoNaDa". Projekt realizowany jest w konsorcjum z trzema instytucjami krajowymi i jedną instytucją badawczą z Norwegii. Jego liderem jest Instytut Geodezji i Kartografii w Warszawie. Ponadto Kandydatka deklaruje przygotowanie kolejnego projektu badawczego, we współpracy z TU Darmstadt. Aktywność Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak w zakresie udziału w projektach badawczych i zagranicznych stażach naukowych należy uznać za wyróżniającą na tle dorobku innych kandydatów do stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie architektura i urbanistyka.

Kandydatka aktywnie uczestniczyła łącznie w 17 międzynarodowych konferencjach naukowych, w tym w 13 po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych. Odbywały się one w Austrii, Czechach, Francji, Wielkiej Brytanii, Algierii, Ukrainie, Katarze i Polsce. Na szczególną uwagę zasługuje jej udział w 57th ISOCARP World Planning Congress w Dosze w Katarze w 2021 roku, gdzie wspólnie z J. Misiakiem zaprezentowała dotychczasowe wyniki badań z opracowywanego aktualnie projektu badawczego w ramach POLNOR 2019, a także jej udział w 11th Congress City and Virtual Territory/ Ciudad y Territorio Virtual „*Back to the Sense of the City*” organizowanym wspólnie przez Universitat Politècnica de Catalunya i Politechnikę Krakowską w Krakowie w 2016 roku.

Za swoją działalność naukową Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak była wielokrotnie nagradzana: stypendium wyjazdowym w ramach międzynarodowej konferencji „*Metropolisation, cohesion et performances*” w Paryżu w 2014 roku; Stypendium Rządu Francuskiego na realizację krótkiego wyjazdu badawczego dla polskich naukowców w 2016 roku; stypendium z Własnego Funduszu Stypendialnego Politechniki Łódzkiej w 2021 roku. Jest też laureatką Stypendium Ministra Nauki i Edukacji na lata 2021-2024 dla wybitnego młodego naukowca.

2. Dorobek dydaktyczny

Podstawową działalność dydaktyczną Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak prowadzi w Zakładzie Projektowania Urbanistycznego IAIU WBAiIŚ Politechniki Łódzkiej, którą uzupełnia pobytami badawczo-dydaktycznymi i dydaktycznymi w wymienionych powyżej instytucjach we Francji i w Niemczech, w tym realizowanymi w ramach programów Erasmus+. Ponadto jest promotorem pomocniczym w dwóch doktoratach prowadzonych w Interdyscyplinarnej Szkole Doktorskiej Politechniki Łódzkiej:

- Jakub Misiak „*GIS-based multi-criteria evaluation of the quality of life in spacial and environmental context. Case Studies of selected block Housing estates in Łódź*”

- Tomasz Krystkowski „*Studium zaniedbań w kształtowaniu centralnych przestrzeni Łodzi w kontekście powojennych wizji i projektów urbanistycznych z lat 1945-1985*”

3. Dorobek twórczy

Pozostając przede wszystkim naukowcem-badaczem i dydaktykiem, Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak jest także praktykującym architektem-urbanistą i od 2014 roku posiada uprawnienia do projektowania bez ograniczeń w specjalności architektonicznej. Jest członkiem Izby Architektów RP i SARP o/Łódź. Po stażach w zagranicznych pracowniach projektowych we Francji i Belgii w latach 2010-2012, od 2014 roku jest związana z międzynarodową pracownią projektową SUD-Architekt Polska, gdzie aktualnie pracuje na stanowisku „Senior Architekt”. Profil działalności pracowni, a zwłaszcza projekty, w które zaangażowana jest Kandydatka, ściśle łączy się z jej badaniami naukowymi: rewitalizacją, regeneracją architektoniczno-urbanistyczną obszarów, obiektów i zespołów zdegradowanych (w tym przemysłowych), czy kształtowaniem miejskich przestrzeni publicznych. W załącznikach do wniosku habilitacyjnego (3. *Wykaz osiągnięć naukowych i artystycznych* oraz 9. *Wybrane projekty*) Kandydatka przedstawia i charakteryzuje 7 projektów, w których powstawaniu pełniła różne funkcje od konsultanta, po senior architekta-urbanistę. Jako najważniejszy zrealizowany wskazuje projekt architektoniczno-urbanistyczny rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi z lat 2016-2017. W jego ramach zrealizowano koncepcje przebudowy i adaptacji ponad 40 budynków historycznych oraz przestrzeni publicznych w centrum Łodzi. Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak pełniła w tym projekcie rolę koordynatora ds. obiektów historycznych oraz koordynatora ds. studium wykonalności. Projekt ten, bardzo ważny dla kształtowania obecnego obrazu miasta Łodzi, został przez nią także szczegółowo przebadany naukowo, zarówno w niektórych artykułach, jak i monografii - co zostanie omówione w dalszej części recenzji.

Jest współautorką wystaw: Wystawa Przekroje w Galerii Architektury Polskiej XX i XXI wieku w Muzeum Narodowym w Krakowie (część dotycząca Manufaktury wraz z SUD Architekt Polska) – wystawa stała od grudnia 2021; wystawa *Lodz hier et aujourd'hui. Renouveau urbain du centre de la ville*, która miała być wystawiona w Tuluzie, jednak ze względu na sytuację epidemiologiczną w dniu złożenia wniosku

(13.03.2022) nie była jeszcze otwarta. Tym niemniej, bardzo efektowne plansze z tej wystawy Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak zaprezentowała w załączniku 8. *Inne potwierdzenia.*

Mankamentem części wniosku habilitacyjnego dotyczącej twórczości architektoniczno-urbanistycznej i artystycznej (wystawy) Kandydatki (w załącznikach: 3, 8 i 9) jest brak podania pełnych składów zespołów autorskich oraz brak zaświadczeń o procentowym wkładzie autorskim Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak w powstawanie poszczególnych projektów i wystaw.

4. Dorobek organizacyjny i popularyzatorski

Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak włącza się w prace organizacyjne macierzystego Instytutu, Wydziału i całej Politechniki Łódzkiej. Ponadto działa w innych organizacjach i stowarzyszeniach. Od 2016 roku jest członkiem Forum Rewitalizacji, z ramienia którego współorganizowała międzynarodową konferencję „*Dziedzictwo Kulturowe w Programach Rewitalizacji – perspektywy polskie, francuskie i krajów grupy wszechradzkiej*” w dn. 13-14 listopada 2017 roku. W latach 2016-2017 organizowała warsztaty studenckie i pracownicze, a także spotkanie autorskie z pracownią SUD Architekt Polska dla działającego przy Instytucie Architektury i Urbanistyki WBAiIŚ Politechniki Łódzkiej studenckiego koła naukowego KAŹT. Od 2019 roku jest członkiem stowarzyszenia Sites & Cites Remarquables oraz SARP o/ Łódź, a od roku 2015 Izby Architektów RP. Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak uczestniczy w gremium oceniającym projekty badawcze Israel Science Foundation 2022. Była mentorem polskich doktorantów odbywających studia we Francji w ramach programu Ambasady Republiki Francuskiej w Polsce w latach 2015-2019. A także jurorką w ogólnopolskich (2017) i międzynarodowych (2014) warsztatach studenckich.

5. Ocena wniosku (załączniki 2-4 i 6-9)

Wniosek habilitacyjny Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak został przygotowany w sposób zadowalający i w większości przejrzysty dla oceniającego. Na szczególne podkreślenie zasługuje zamieszczenie pełnych tekstów wszystkich dotychczasowych publikacji autorskich i współautorskich oraz pełna dokumentacja oświadczeń o ich współautorstwie, udziale w zagranicznych stażach naukowych, wyjazdach naukowo-dydaktycznych, wystawach i projektach badawczych. Niedosyt recenzenta budzi ilość

ilustracji przedstawiających projekty rewitalizacyjne, urbanistyczne i architektoniczne (załącznik 9. *Wybrane projekty*), w których Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak uczestniczyła, w ramach twórczej praktyki zawodowej. Niektóre z nich to jedne z najważniejszych projektów i realizacji ostatnich dekad w Polsce (jak np.: projekty Expo 2022 i Rynku NCŁ w Łodzi, czy Hotel Europejski w Warszawie) i należałoby im poświęcić nieco więcej uwagi, podając też pełne składy autorskie zespołów projektowych i procentowy udział Kandydatki w ich opracowaniu.

Pomimo pewnego nieuporządkowania niektórych elementów wniosku habilitacyjnego, braku udokumentowania wyróżnienia rozprawy doktorskiej oraz niewielkich niedociągnięć w zakresie bibliometrii, spełnia on formalne wymagania wynikające z obowiązującej ustawy. Pod względem formalnym recenzent ocenia wnioski i zawarte w nim informacje o dorobku naukowym, twórczym, dydaktycznym i organizacyjnym Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak jako wystarczający. Pod względem merytorycznym, czyli przedstawiony przy ich pomocy dorobek, recenzent ocenia pozytywnie.

IV. Ocena przedstawionej jako główne osiągnięcie autorskiej monografii naukowej pt. „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”, stanowiącej podstawę do ubiegania się o przyznanie stopnia doktora habilitowanego

1. Ocena formalna

Przedstawiona do oceny, jako główne osiągnięcie naukowe monografia: Monika Maria Cysek-Pawlak „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”, Monografie Politechniki Łódzkiej, Łódź 2022, wydana w formacie B-5, liczy 252 strony. Recenzentami wydawniczymi książki byli: prof.dr hab.inż.arch. Krystyna Solarek oraz dr hab.inż.arch. Krzysztof Skalski, prof. PPUZ. Atrakcyjną okładkę publikacji zaprojektowała Kandydatka, która jest też autorką wszystkich fotografii, schematów i tabel zamieszczonych wewnątrz książki.

Pod względem edytorskim oceniana monografia nie jest idealna. Rażąca jest ilość literówek, które powtarzają się co kilka stron (np. „pierwsze” zamiast „piesze” str.142,

„Jany Jacobs” zamiast „Jane Jacobs” str.143, „wielokryterialnejoceny” zamiast „wielokryterialnej oceny” str.149 itp.), nieco mniej błędów stylistycznych (np. „Powyższe zjawiska wskazują, jakimi grupami interesariuszy należy objąć działania rewitalizacyjne” - str. 162; „...ale dopiero ich odpowiednie połączenie i zakomponowanie kompozycją tworzy atmosferę miejsca.”- str.217; „...ograniczenia zasobu niniejszej publikacji...” str.221) i zwyczajnych pomyłek (odwrotne zastosowanie znaków „<” „>” w części schematów; pomyłone podpisy pod ilustracjami: il.8 str.56, il.45 str.112, il.79 str.178). Całkowicie nieczytelne w wersji wydrukowanej (możliwe do częściowego powiększenia w wersji elektronicznej) są legendy do niezwykle ważnych dla meritum książki schematów urbanistycznych zamieszczonych w części III (il.71-122 na stronach 176-208). Za błędy te odpowiada przede wszystkim zespół redakcyjny Wydawnictwa Politechniki Łódzkiej. Byłyby one możliwe do przyjęcia na etapie rozprawy doktorskiej, ale nie w książce, która przechodzi pełny cykl wydawniczy wraz z opracowaniem redakcyjnym i ukazuje się w jednym z renomowanych (?) wydawnictw naukowych w Polsce. Tym niemniej, w tym wypadku zaniedbania te nie obciążają w dużym stopniu Kandydatki, tylko instytucję, która tę publikację wydała.

Struktura formalna książki jest charakterystyczna dla opracowań naukowych. Po stronie tytułowej oraz wkładce z podziękowaniami dla Rodziny, zamieszczono *Spis Treści* (str. 5-6). Treść pracy podzielono na trzy części merytoryczne oznaczone cyframi rzymskimi I-III (łącznie str.15-208). Poprzedza je swoiste, merytoryczne, ale nie-numerowane i nietytułowane wprowadzenie, na które składają się następujące elementy: *Kontekst* (str.7-9), *Uzasadnienie podjęcia tematu* (str.9-10), *Cele pracy* (str.10-11), *Zakres pracy* (str.12) , *Metodyka* (str.12-14). Po Części III umieszczono *Podsumowanie* (str.209-222), podzielone na: *Rekomendacje dla poprawy procesu rewitalizacji w Łodzi* (str.209-2013), *Wnioski w skali miast europejskich* (str.214-220) oraz *Wytyczne metodologiczne* (str.221-222). Na zakończenie zamieszczono spisy: *Literatura* (str. 223-247), *Spis rysunków* (str. 248-251) oraz *Spis tabel* (str. 252). Wydaje się, że elementy wprowadzające w lekturę książki mogłyby być opatrzone wspólnym tytułem „*Wprowadzenie*”, jak to ma miejsce w przypadku *Podsumowania*. Dziwi też brak streszczeń w języku polskim i przynajmniej jednym języku obcym, których zamieszczanie nie jest wprawdzie obowiązkowe w tego typu publikacjach, ale mieści się w ramach dobrych praktyk, stosowanych przez wydawnictwa naukowe w całej Polsce.

Pomimo tych niedociągnięć, przedłożona do recenzji rozprawa habilitacyjna Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak (książka monograficzna pt. „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”) została czytelnie skonstruowana, w sposób ilustrujący dobrą znajomość warsztatu naukowego przez Autorkę. Stwierdzam niniejszym, że pod względem formalnym przedstawiona jako główne osiągnięcie naukowe publikacja spełnia w sposób wystarczający kryteria stawiane przed tego typu opracowaniami.

2. Ocena merytoryczna

Jak już wspomniano powyżej, Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak w swojej autorskiej monografii pt. „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*” wyróżnia trzy główne części. Ponadto składające się z kilku oddzielnych rozdziałów wprowadzenie i nieco bardziej scalone „Podsumowanie” są równie ważnymi elementami książki, które przedstawiają w ogólny sposób jej problematykę i wyniki badań. Autorka w początkowych rozdziałach prawidłowo uzasadnia kontekst i wybór tematu, określa zakres i rozliczne - niekiedy karkołomne do zrealizowania na kartach jednej dysertacji - cele naukowe (określane jako „poznawcze” i „metodyczne”) oraz aplikacyjne pracy (str.10-12). Pokazuje to złożoność problematyki podjętej w rozprawie. Kandydatka klarownie przedstawia także zastosowane metody badawcze.

Poszukując tzw. „luki badawczej”, Autorka znajduje ją w postaci próby zestawienia zasad Nowego Urbanizmu z działaniami rewitalizacyjnymi. Należy tutaj zaznaczyć, że to autorskie spojrzenie, chociaż poparte literaturą przedmiotu, bezpośrednio wynika z wcześniejszych badań i doświadczeń zawodowych (w tym także projektowych) Kandydatki. Jest ujęciem nowatorskim, wzbogacającym dyscyplinę naukową architektura i urbanistyka. Takich elementów jest w tej publikacji kilka.

Część I Rewitalizacja a Nowy Urbanizm (str.15-124) obejmuje bardzo szerokie tło teoretyczne, dotyczące zarówno problematyki Nowego Urbanizmu, przemian struktury miejskiej ze szczególnym uwzględnieniem rewitalizacji, jak i wielu innych, istotnych dla współczesnej urbanistyki zjawisk: jakości życia, zrównoważonego rozwoju, komfortu ruchu pieszego i zrównoważonego transportu, czy jakości projektowania architektoniczno-urbanistycznego, a także roli tradycyjnego modelu urbanistycznego, zwartości zabudowy oraz różnorodności zabudowy mieszkaniowej. Autorka przybliży

(za wieloma innymi publikacjami) także podstawowe pojęcia związane z ww. zjawiskami. To zbyt rozbita problematyka, karkołomne w założeniu, nie zostało przedstawione i omówione w sposób zadowalający, jakkolwiek niektóre z zagadnień zostały przedstawione znacznie lepiej od innych. Jak sama Autorka wielokrotnie zauważa na kartach książki, każde z nich mogłoby być tematem odrębnego opracowania. I tak rzeczywiście wielokrotnie było, co zostało udowodnione chociażby przy pomocy wymienionych w tekście oraz spisie literatury pozycji.

Niestety wiele z wiodących polskich pozycji naukowych dotyczących tej bardzo szerokiej i złożonej problematyki nie znalazło uznania Autorki i zostało pominiętych. Wydaje się niemal niemożliwe, żeby w książce opublikowanej w Polsce w 2022 roku nie znalazły się odwołania do ani jednej publikacji Krzysztofa Gasidły (na temat rewitalizacji), czy też Anny Bać, Zbigniewa Bacia, Grażyny Schneider-Skalskiej, Barbary Gronostajskiej i Katarzyny Pluty (dotyczących problematyki zrównoważonego rozwoju, architektury mieszkaniowej, czy miejskich przestrzeni publicznych). Dziwi też brak odwołań do licznych publikacji Anny Agaty Kantarek i Tomasza Jeleńskiego (dotyczących zwartości zabudowy, tradycyjnych form urbanistycznych, morfologii urbanistycznej, Nowego Urbanizmu) lub Justyny Kobylarczyk (dotyczących jakości życia, jakości przestrzeni miejskich, współczesnych uwarunkowań ekologicznych i środowiskowych w urbanistyce lub rewitalizacji obszarów przemysłowych). Zaskakuje także ujęcie w spisie literatury zaledwie jednej skromnej pozycji autorstwa Sławomira Gzella, czy tylko dwóch publikacji Zbigniewa K. Zuziaka, którzy powszechnie uważani są za wybitnych przedstawicieli polskiej i europejskiej myśli urbanistycznej. Nie wspominając wielu współczesnych pozycji innych autorów, w tym kontynuaterek szkoły naukowej prof. Elżbiety Niezabitowskiej, publikujących obszerne monografie i doskonałe artykuły naukowe na temat badań jakościowych środowiska zbudowanego.

Wszystkie problemy i zagadnienia obecne w cytowanych, ale i pominiętych przez Autorkę źródłach, omawia ona mniej lub bardziej dogłębnie w *Części I Rewitalizacja a Nowy Urbanizm*. Odbioru tego fragmentu książki nie ułatwia fakt, że dodatkowo ilustruje je pokrótce i dość ogólnikowo autorskimi analizami, opartymi na badaniach polskich i francuskich przykładów rewitalizowanych obszarów miejskich (znowu : wspomniany przykład rewitalizacji obszaru Paris Rive Gauche – str.88-90 - był uprzednio omówiony w publikacjach A.A. Kantarek i należało się z nimi zapoznać). Autorka w swoim wywodzie czasami uwzględnia także przykłady i programy rewitalizacyjne z USA, a w tabeli 1 – także z innych krajów. Braki w aktualnym (choć

oprócz najnowszych – z lat 2019-21, wiele publikacji ww. pominiętych w monografii autorów powstało w ciągu ostatnich trzech dekad) stanie badań polskich naukowców z dyscypliny *architektura i urbanistyka* w omawianej problematyce nie zostały dostatecznie zrekompensowane przez odwołania do publikacji zagranicznych oraz polskich badań z innych dyscyplin. W tej części książki Pani dr inż.arch. Monika Cysek-Pawlak powołuje się przede wszystkim na dobrze znane i od wielu lat udokumentowane w polskiej literaturze przedmiotu pozycje bibliograficzne. Jest to bez wątpienia najslabsza część ocenianej monografii, a jej narracja jest nieco chaotyczna. Być może dlatego, że Autorka starała się przedstawić wiele problemów i zagadnień teoretycznych na raz, niepotrzebnie ilustrując je dodatkowo studiami przypadków, z których większość dużo dokładniej i lepiej zaprezentowała w swoich wcześniejszych publikacjach.

Dopiero w kolejnych częściach monografii- II i III (str. 125-208), widoczny jest wysoki poziom naukowy, erudycja i doskonały warsztat metodologiczny Kandydatki. Narracja prowadzona jest w sposób konsekwentny i potwierdzający wiedzę ekspercką Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak w dziedzinie procesów rewitalizacyjnych- zarówno teoretyczną, jak i praktyczną. Ogromnym atutem dwóch ostatnich części pracy są dodatkowo autorskie tabele i schematy ilustrujące wielokryterialny model oceny procesu rewitalizacji i przeprowadzone za jego pomocą badania fragmentu zrewitalizowanego centrum Łodzi.

Szczególnie wartościową jest *Część II Charakterystyka modelu oceny procesu rewitalizacji* (str.125-160). Na jego kartach, w oparciu o literaturę przedmiotu (wciąż z ww. brakami, ale za to znacząco uzupełnioną o współczesne publikacje zachodnie), obserwację dobrych przykładów *in situ* (szczególnie w przemysłowych miastach francuskich), obowiązujące w różnych krajach europejskich wymagania legislacyjne oraz własne doświadczenia - praktykującego urbanisty, Autorka tworzy model wielokryterialnej oceny procesu rewitalizacji. Nowatorskie i innowacyjne podejście do problemu (kryteria oceny nawiązują do zasad Nowego Urbanizmu) zaowocowało bardzo dobrym narzędziem, które odpowiednio użyte może służyć do oceny procesów rewitalizacyjnych w różnych miastach Polski i Europy.

Wskaźniki modelu ewaluacji, uzupełnione o pytania ankietowe, Autorka zaprezentowała w rozbudowanej tabeli (tabela 5. str. 151-158). Tabela podzielona jest na grupy problemowe i pomimo, że kilka wskaźników na pierwszy rzut oka dubluje się w różnych grupach, oceniane one są z różnych perspektyw. Takie dublowanie niektórych

problemów i ich wielokryterialna ocena służy, zdaniem recenzenta, lepszemu poznaniu efektów rewitalizacji. Wątpliwość budzi jedynie pytanie ankietowe AP4 (w grupie wskaźników użytkowania przestrzeni, tab.5., str.153) : „które z wymienionych problemów są Państwa zdaniem najważniejsze dla funkcjonowania badanego terenu: A) uciążliwość ruchu samochodowego; B) niewystarczająca ilość przestrzeni publicznej, w tym zieleni; C) niewystarczające zaplecze usług pierwszej potrzeby, np. sklep parkingowy; D) zbyt mało miejsc parkingowych”. Taki sposób sformułowania pytania zawęży odpowiedź i wyklucza wskazanie innych problemów, które mogą być w ocenie ankietowanych ważniejsze (edukacja, dostęp do miejsc pracy itd.). Sugeruje konieczność występowania dużej liczby miejsc parkingowych w obszarach rewitalizowanych, co przeczy przyjętym i doskonale udokumentowanym przez Autorkę zasadom zrównoważonej mobilności. To jedno potknięcie, spośród około 140 elementów oceny, nie wpływa jednak w żaden sposób na wysoką ocenę całości zaproponowanego modelu przez recenzenta. Należy go uznać zarówno za znaczący wkład Pani dr inż.arch. Moniki Cysek-Pawlak w rozwój dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*, jak i dyscyplin pokrewnych związanych z badaniami nad gospodarowaniem przestrzenią miejską. Jako narzędzie, model ten może być wykorzystywanym przez samorządy, projektantów i firmy zajmujące się na mocy obowiązujących ustaw i rozporządzeń ewaluacją procesów rewitalizacyjnych.

W Części III Ocena procesu na przykładzie rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi (str.161-208), Autorka prezentuje przykładowe zastosowanie stworzonego przez siebie i omówionego w poprzedniej części książki wielokryterialnego modelu oceny procesu rewitalizacji. Jako *case study* wybiera „obszar 3” o powierzchni 31,45 ha, objęty rewitalizacją obszarową centrum Łodzi, który zawiera w sobie przede wszystkim funkcje i przestrzenie publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, metropolitalnym nazwane NCL- Nowym Centrum Łodzi. Niezwykle ważne jest, że Autorka uczestniczyła w procesie rewitalizacji tego terenu od samego początku, jako członek zespołu projektowego. Dokładne badania i analizy, dotyczące wyszczególnionych w modelu wskaźników pozwoliły przeprowadzić bardzo rzetelną ewaluację procesu rewitalizacji tego obszaru. Jak sama Autorka stwierdza jest to jednak obszar nietypowy, z przewagą funkcji śródmiejskich i komunikacyjnych (intermodalny węzeł Łódź Fabryczna), w którym wiele problemów charakterystycznych dla terenów rewitalizowanych nie występuje lub występuje marginalnie. Dotyczy to zwłaszcza zagadnień związanych z funkcją mieszkaniową oraz skali problemów socjalnych. Interesujące byłoby również pokazanie bardziej „typowego” dla Łodzi (czy innego rewitalizowanego miasta) obszaru , ponieważ wyniki oceny mogłyby być odmienne. Tak naprawdę jednak, co wielokrotnie

podkreśla Autorka na kartach książki, każdy obszar wymagający rewitalizacji jest odmienny i nie istnieje idealna recepta na rozwiązanie wszystkich problemów. W związku z tym, zaproponowany model wielokryterialnej oceny procesu rewitalizacji pozwala na jak najbardziej zobiektywizowaną ewaluację. Zastosowanie zasad Nowego Urbanizmu, nakierowanych na użytkownika i „skalę ludzką” w zmodyfikowanej i uwspółcześnionej wersji, zarówno przy realizacji procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, jak i przy jego ocenie umożliwia rzeczywiste, przywrócenie życia w zaniedbanych sekwencjach przestrzeni miejskiej (rewitalizację).

Pomimo niedociągnięć w I Części książki, wobec dużej wartości naukowej i aplikacyjnej opisanego na jej kartach wielokryterialnego modelu oceny rewitalizacji oraz wysokiego poziomu naukowego pozostałych fragmentów publikacji, przedstawioną jako główne osiągnięcie naukowe monografię: Monika Maria Cysek-Pawlak „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*” oceniam pozytywnie. Wnosi ona innowacyjne wartości do dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*, przyczyniając się do jej rozwoju.

V. Konkluzja

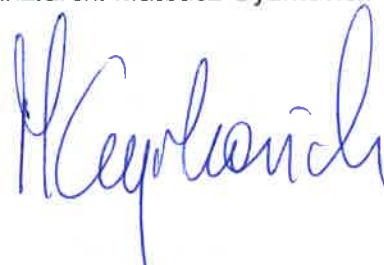
W konkluzji recenzent pragnie ponownie podkreślić wysoki poziom dorobku naukowego (artykułów naukowych, rozdziałów w monografiach i publikacjach pokonferencyjnych), wspartego stażami badawczymi w renomowanych instytucjach naukowych we Francji. Ważnym elementem dorobku naukowego Kandydatki jest jej udział (także jako kierownika zespołu) w projektach naukowych, w tym międzynarodowych. Opieka merytoryczna nad dwoma doktorantami przygotowuje Panią dr inż. arch. Monikę Cysek-Pawlak do pełnienia samodzielnych funkcji w nauce. Tę część dorobku Kandydatki recenzent ocenia pozytywnie. Jej uzupełnieniem jest działalność twórcza, architektoniczno-urbanistyczna, dydaktyczna i organizacyjna Kandydatki, które to elementy recenzent ocenia jako wystarczające.

Wskazana jako główne osiągnięcie naukowe monografia: Moniki Maria Cysek-Pawlak „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”, pomimo nielicznych uwag dotyczących niedociągnięć edytorskich i pewnych braków bibliograficznych zasługuje na ocenę pozytywną. Publikacja ta zawiera interdyscyplinarne, autorskie badania, które wzbogacają i wnoszą nowe wartości do dyscypliny naukowej *architektura i urbani-*

styka. Mogą one przyczynić się do rozwoju dalszych badań, a dodatkowo zaproponowany przez Autorkę model wielokryterialnej oceny procesu rewitalizacji powinien znaleźć zastosowanie w praktyce.

Recenzent stwierdza niniejszym spełnienie przez Panią dr inż.arch. Monikę Cysek-Pawlak w przedstawionej wraz z wnioskiem dokumentacji, w tym także we wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe autorskiej monografii pt. „*Model ewaluacji procesu rewitalizacji w aspekcie przestrzennym i funkcjonalnym w oparciu o zasady Nowego Urbanizmu*”, merytorycznych kryteriów i wymagań wynikających z Ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z dn. 30.08.2018 z późn. zmianami). Zarówno autorska monografia, jak i przedstawiony dorobek naukowy (w tym zwłaszcza publikacyjny oraz udział w projektach badawczych, ale także odbyte naukowe staże zagraniczne) oraz dydaktyczny (w tym udział w rozwoju kadry naukowej), należy ocenić pozytywnie, jako wnoszący znaczący wkład w rozwój dyscypliny naukowej *architektura i urbanistyka*. Przedstawiony dorobek twórczy, artystyczny, popularyzatorski i organizacyjny, jest niewielki, ale wystarczający dla osoby ubiegającej się o przyznanie stopnia naukowego doktora habilitowanego. Kandydatka jawi się jako rzetelny naukowiec, który angażuje się także w wiele działań na innych polach aktywności zawodowej. Tym samym recenzent wnosi do Przewodniczącej Rady Naukowej Dyscypliny Architektura i Urbanistyka w Politechnice Warszawskiej o kontynuację procedury zmierzającej do nadania Pani mgr inż.arch. Monice Cysek-Pawlak stopnia doktora habilitowanego nauk inżynieryjno-technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka.

Prof. dr hab.inż.arch. Mateusz Gyurkovich

Kraków, 21.09.2022